

Osoko bilkura

Donostian, Luis Villasante Euskararen Ikergunean, 2016ko azaroaren 25ean

Urrutia, Andres, euskaltzainburua,
Videgain, Xarles, euskaltzainburuordea,

Kintana, Xabier, idazkaria,
Arejita, Adolfo, Iker sailburua,
Coyos, Jean-Baptiste, Jagon sailburua,
Arkotxa, Aurelia,
Iñigo, Andres,
Lakarra, Joseba,
Oihartzabal, Beñat,
Oñederra, Miren Lourdes,
Peillen, Txomin,
Sagarna, Andoni,
Salaberri, Patxi,
Toledo, Ana,
Uribarren, Patxi eta
Zabaleta, Patxi.

Gurrutxaga, Antton,
Osa, Erramun eta
Mujika, Alfontso,
zegozkien gaietan.

Ezin etorria adierazi dutenak: Miren Azkarate, Jose Irazu “B. Atxaga”, Jabier Kaltzakorta, Joan Mari Torreal dai eta Mikel Zalbide.

Ahalak: Sagrario Alemanek ahala Andres Iñigori; Adolfo Arejitak ahala Xabier Kintanari (iritsi bitartean); Miren Azkaratek ahala Miren Lourdes Oñederrari; Jose Irazu “B. Atxaga”k ahala Andres Urrutiari; Jabier Kaltzakortak ahala Andres Urrutiari; Patxi Salaberrik ahala Andres Urrutiari (13:00etatik aurrera); Joan Mari Torreal daik ahala Andoni Sagarnari; Mikel Zalbidek ahala Andres Urrutiari.

Batzarra, 2016ko azaroaren 25ean, ostiralean, 10:00etan egin da Donostian, Luis Villasante Euskararen Ikergunean.

Andres Urrutia euskaltzainburuak euskaltzain guztiak agurtu eta etorrikoen zerrenda eta ahalak irakurri ditu. Quoruma badela egiaztatu ondoren, azaroko Osoko bilkurari hasiera eman zaio.

1. Barrengo bilkura bereziko (2016-10-28) bilera-agiria onartzea, hala erabakiko balitz.

Miren Lourdes Oñederrak eskatu du, lehenengo orrialdean, "Barne-erregeletan eguneratzeak edo aldaketak eginez" esaldiaren ondoren, Miren Azkaratek adierazitako "Duela hiru urte azaldu zuela arrangura bera Osoko bilkuran" esaldia jaso dadila.

Andres Urrutia euskaltzainak 2016ko urriaren 28ko Osoko bilkuran, M. Azkaratek esanikoak osatzeko gordetako eskubidea erabiliz, Donostian, 2013ko apirilaren 26an eginiko Osoko bilkuran esan eta jaso zirenak gogora ekarri ditu: "Barne-erregelen egokitzapenak" atala dela eta, XVIII. Barne Jardunaldietan M. Azkaratek, P. Goenagak eta A. Urrutiak eginiko proposamenei J. L. Lizundiaren eta A. Urrutiaren iruzkinak eta oharrak jaso dira Idazkaritzan. Horiek horrela, Zuzendaritzaren osaera dela eta, M. Azkaratek gehitzeko proposatzen duen puntua (13.3) azaldu du (onartuz gero, orain arteko puntuen hurrenkera berridatzi behar da). Hona zer dioen: "Bi hilabeteko aurretiaz iragarriko da Osoko bilkuran hautaketa noiz izango den. Iragarri eta hurrengo hilabetean jakingo da nor diren hautagaiak eta zein programa duten hurrengo lau urteetarako. Euskaltzainburu izateko hautagai bat baino gehiago balego, bakoitzak adierazi beharko du nor diren Zuzendaritza osatzeko proposatzen dituen euskaltzainak".

M. Azkarateren proposamena oinarritzat harturik, J. L. Lizundiak bi zuzenketak egin ditu; batetik, Arautegiak 30. artikuluan dioena eta M. Azkaratek eginiko proposamena uztartzen saiatu da, karguak berritzeko ezarritako epeei dagokienez; bestetik, Zuzendaritza osatzeko bozketa dela eta, karguak banan-banan ez, taldean, bozkatzea jaso dadin eskatu du. A. Urrutiak esan du M. Azkaratek eginiko proposamenak ez direla bateragarriak goragoko maila duen Arautegiaren 28., 29., 30., 31. eta 32. xedapenekin. Era berean, sistema horren bitartez, hautagai guzti-guztiak lurralde jakin batekoak izatea litekeena dela esan du. Horiek horrela, halako aldaketak adostasun zabalez egin behar direla azpimarratu du. Halaber, gogora ekarri du, iaz halako prozesu bati ekiteko eginiko proposamena.

Horiek horrela, hurrengo batean Zuzendaritzak gaia aztertzea eta Osoko bilkura ekartzea hobetsi da, euskaltzainekin iritzi-truke zabala egin ondoren.

Puntu honi buruzko erabakia hurrengo Osoko bilkurarako uztea erabaki da.

Miren Lourdes Oñederrak bilera-agiriaren 2. orrialdean, bigarren paragrafoan, "...berak..." dioen tokian, "...adibidez..." jartzea proposatu du. Era berean, "...aurkez dezakeen..." "...aurkez lezakeen..." izan dadin iradoki du. Bi zuzenketak onartu dira Osoko bilkuran.

Gainerako testuan ez da inolako oharrik egin; beraz, bilera-agirian jasotakoa onarturik gelditu da.

2. Osoko bilkurako (2016-10-28) bilera-agiria onartzea, hala erabakiko balitz.

M. L. Oñederrak bilera-agiriaren 2. orrialdean, azken-aurreko paragrafoan, "...tokiren batean..." dioen tokian, "...egunen batean..." jartzea eskatu du. Izan ere, apirilaren 28a jaieguna da Gasteizen. Zuzenketa hori onartu da. Era berean, azken ordukoetan, **"7.2. Euskaltzaindiaren intraneta.** M. L. Oñederrak galdetu du ea zertan den intranetarena. Euskaltzainburuak erantzun dio ari direla horretan." jasotzea falta dela esan du. Eginiko iruzkina onartu da Osoko bilkuran.

Euskaltzainburuak bestelako oharrik dagoen galdetuta, halakorik egon ez denez, 2016ko urriaren 28ko Osoko bilkurako bilera-agiria onartu da.

3. Erdi Aroko pertsona-izen ez-kristauak: musulmanak, juduak eta turko-mongolak (eranskina). Urrian eginiko proposamenak aurkeztu eta erabaki.

Aztergaia jorratu aurretik batzar-aretoa A. Mujika Exonomastika batzordearen idazkaria sartu da. Honek Patxi Zabaleta euskaltzainak urrian aurkezturiko oharak kontuan hartuz, Exonomastika batzordeak prestatutako txostena aurkeztu du.

Patxi Zabaletak sartzeko eskatu eta urriko Osoko bilkurak sartzea onartutako pertsona-izenak bildu ditu araugaira Exonomastika batzordeak. Guztira, 9 pertsona-izen dira. Horrekin batera, *Ala/Allah* izena ere sartzea proposatu du, pertsona-izena ez bada ere, oso erabilia baita (adibidez, *Jehova* eta *Jahveh* izenak ere sartu ziren Bibliako pertsona-izenen arauan, nahiz eta pertsona-izena ez diren).

Ontzat eman dira, eta onartu egin dira. Beraz, izen horiekin eta urrian onartutakoekin, onartuta gelditu da *Erdi Aroko pertsona ez-kristauen izenak* araugaia.

4. Erdal hitzak eta izen berezien baliokide diren adierazpenak deklinatzeko jarraibideak. Datuak aurkeztu eta erabaki.

Iraileko Osoko bilkuran, amaieran -h letra duten hitzak nola deklinatu behar diren gaiaren inguruan beren iritzia eman zuten zenbait euskaltzainek, eta ez zen lortu zalantza erabat argitzerik. Horiek horrela, Exonomastika batzordeak puntu hori berriro aztertzea eta aukerak ahal den xehekien ekartzea erabaki zuen, Osoko bilkurak hurrengo batean azken puntu hori ebatzi ahal izateko. Beraz, puntu hori ebatzi gabe gelditu zen, baina araugaiaren gainerako puntuak onartuak izan ziren.

Exonomastika batzordeak txosten bat aurkeztu du, gai hori bakarrik lantzen duena, eta bi aukerak esplizitatu eta adibidez hornitu ditu. Bi dira aukerak:

A) Kontsonantez amaitutako hitzak balira bezala deklinatzea (*Sarah-ek, Allah-ek; Sarah-en, Allah-en ...*).

B) Bokalez amaitutako hitzak balira bezala deklinatzea (*Sarah-k, Allah-k, Sarah-ren, Allah-ren ...*).

Txostenean, erabilera-datuak xehe-xehe deskribatu dira, *Euskaltzaindiaren Hiztegia*, XX. Mendeko Euskararen Corpus Estatistikoan, *Ereduzko Prosa Gaur* literaturako corpusean, *Pentsamenduaren Klasikoak* corpusean, *Nola erran* frantsesa-euskara hiztegi elektronikoaren corpusean, *Lexikoaren Behatokia* corpusean eta Googlen bertan dauden adibideen berri emateko.

Iraileko Osoko bilkuraren ondoren, P. Zabaletak eta B. Oihartzabalek beren proposamena bidali zioten Exonomastika batzordeari. Bien proposamena, laburturik, hau da: “h” letraz amaitzen diren maileguzko izen bereziek aurreko letraren arabera hartzea hondarkia; hau da, B aukeraren alde.

Eztabaidatu ondoren, A eta B proposamenen artean bozkatu da. Emaidza ondokoa izanik: A aukeraren alde 8 boto, B aukeraren alde 8 boto eta 6 boto zuri. Berriro errepikatu da bozketa eta emaitza bera izan da. Ondorioz, gaia bere horretan uztea eta abenduko Osoko bilkuran erabakitzeko uztea erabaki da.

5. Kimikako Oinarrizko Lexikoa: aurkezturiko proposamenari egindako oharren lanketa eta lantaldearen proposamen eguneratua. Aurkezpena.

Aztergaia jorratu aurretik batzar-aretoa Antton Gurrutxaga Zientzia eta Teknika Biltzeko lantaldeko kidea sartu da. Honek, bere sasoian aurkezturiko Kimikako oi-

narrizko lexikoaren eta Euskaltzaindiaren Hiztegiaren alderaketa egiten duen txostena aurkeztu du. Desadostasunak dauden tokietan Euskaltzaindiaren Hiztegiak ezarritakoa onartu du lantaldeak. Euskaltzaindiaren Hiztegiarekin kontraesanean ez dauden eta jaso daitezkeen hitzak aurkeztu ditu, bai eta lantaldea bat etorri ez den kasuetan egiten dituen proposamen bikoitzak ere.

Aurkeztutako txostenari oharra egiteko epea 2017ko urtarrilaren 9an, astelehenean, amaituko da.

6. Euskaltzaindiaren 2017. urteko egutegia. Aurkezturiko iruzkinak aztertu eta erabaki.

Urteko egutegia onartu da, apirilaren 28ko Osoko bilkurako proposaturiko eguna izan ezik.

Xarles Videgain euskaltzainak zenbait proposamen egin du, jardunaldi zein beselako ospakizunetan batzordeek, lantaldeek edota egitasmoek kontuan hartzeko. Ana Toledo euskaltzainak, 2018. urtean argitara emateko asmoz, 2017ko udazkenean, Lehen Mundu Gerra gaia jorratu nahi dutela aditzera eman du. X. Videgainen bidetik, A. Urrutiak Aita Raimundo Olabide (Arabaren jardunaldiren bat antolatzeko) eta Jean Saroihandi kontuan har daitezkeela esan du.

Beñat Oihartzabalek Esteve Materra izan du hizpide. Frantziskotar hau, 1617an abade zen La Reoleko komentuan, eta 1623an Okzitaniako Tolosan. 1617an liburuxka bat atera zuen, Bordelen, lapurtera klasikoan idatzia, *Doctrina Christiana* izenburuarekin.

Egin diren proposamen guztiak jaso eta Zuzendaritzak batzordeen, lantaldeen, egitasmoen eta zerbitzuen esku lagako dituela esan du A. Urrutia euskaltzainburuak.

7. Zuzendaritzak Euskal Herriko Garapen Kontseiluari bidaliriko idatziari buruz informazioa eman.

A. Urrutiak hitza hartu eta informazioa eman du. Ipar Euskal Herriko egoera berriaren aurrean, Garapen Kontseiluak eginiko eskariari erantzunez, Zuzendaritzak idazki bat bidali du. X. Videgain buruorde eta Ipar Euskal Herriko ordezkariak txostenaren nondik norakoak azaldu ditu. Idatzian, Hego Euskal Herriko erakundeen aldetik Euskaltzaindiak duen aitormenaren ahalik hurbilena Ipar Euskal

Herrian dauden erakundeek ere ematea eskatzen da, bereziki urtarrilaren hasieran sortuko den Euskal Elkargoak. Era berean, Akademia Ipar Euskal Herrian indartzeko ahaleginak sendotu behar direla eta bere presentzia areagotzearen garrantzia azpimarratu ditu. Inguruabar horretan kokatu ditu joan den larunbatean, azaroaren 19an, Euskal Konfederazioarekin lankidetzan, eta Sustapen batzordearen eskutik, Baionako Euskal Erakustokian eginiko XXI. Jagon jardunaldia eta bertan irakurritako idatzia.

Andres Iñigo euskaltzainak galdera egin du Euskaltzaindiak lortu behar duen ezagutzaz, batez ere euskarari dagozkionetan, erakunde aholku emaile ofiziala izateak daukan garrantzia (toponimian, arauak ematerakoan, hiztegitantza eta abarretan). B. Oihartzabalek aditzera eman du urtarriletik aurrera sortuko den egitura berriak eskumen partekatuak izango dituela. Ondorioz, aztertu egin beharko dira erakunde bakoitzarekin jorratu beharreko lankidetzabideak.

M. L. Oñederrak Zuzendaritzak igorritako dokumentua eskuratu daitekeen galdetu du. A. Urrutiak idatzia aditzera eman du eskuratzeko arazorik ez dagoela eta Idazkaritzari eskatuz gero, nahi duenak jasoko duela.

8. Esku artekoak.

8.1. 150. araua aldatzeko Onomastika batzordeak egiten duen proposamenaren aurkezpena. Patxi Salaberri Onomastika batzordeko buruak egin du aurkezpena. P. Salaberrik azaldu duenez, Arabako Foru Aldundiak Arabako herrien izenei buruzko txostena eskatu zion Euskaltzaindiari. Onomastika batzordeak hiletan jardun du eskaturiko lan hori egiten. Inguruabar horretan, Euskaltzaindiak emaniko "Arabako herri izendegia" izeneko 150. arauan jasotako zenbait herri izen (*Argantzun*, *Bilar*, *Iruvairz-Gauna*, *Trebiñu* -Eskualdea izendatzeko *Uda* izena ere erabil daiteke eta *Zanbrana*), harrezkero egin diren ikerketa eta bildutako informazio zein testigantzen arabera, ez dira zuzenak (*Argantzun*, *Elwillar*, *Iruvairz-Gauna*, *Trebiñu* -Uda okerreko interpretazioa da; izena *Ibita* baitzen- eta *Zambrana* -erdal toponimoa da-). Horregatik, bost herri izen aldatzeko proposamena aurkeztu du Onomastika batzordeak. Aldaketarako arrazoiak eta dokumentazioa ere jasotzen ditu txostenak.

Aurkeztutako txostenari oharrak egiteko epea 2017ko urtarrilaren 9an, astelehenean, amaituko da.

8.2. Gaur banatuko diren liburuak. Erramun Osa idazkariordeak azaldu due-

nez, *Euskera* 2015, 1-2 (ikerketa zenbakia eta zenbaki arrunta) eta *Erlea-10* dira gaur banatuko diren liburuak.

8.3. Hurrengo bilkurak.

Abenduaren 16an, Bilbon, egoitzan, egingo da 2016. urteko azken Osoko bilkura.

Abenduaren 20an, Donostian, Luis Villasante Euskararen Ikergunean “Donostia eta Europako hizkuntzak perspektiba historikoan” izeneko jardunaldia Mikel Zalbide euskaltzainak zuzentzen duen Euskararen Historia Soziala egitasmoaren eta Donostia 2016 Europako Kultur Hiriburuaren eskutik egingo da. Egitaraua idazkariordeak banatuko du. Jardunaldia datorren astean, asteartean, aurkeztuko da Donostian.

9. Azken ordukoak.

9. 1. Luis Baraiazarra ohorezko euskaltzainari 2015. urteko Itzulpen Onenari Espainiako Sari Nazionalean gertatutakoa. Buruordeak galdetu du ea zer gertatu den L. Baraiazarraren sariarekin. E. Osak azaldu dio epaimahaiak saria L. Baraiazarrari eman eta ordu gutxira, euskara Espainian ez zela hizkuntza arrotza eta oinarriak ez zirela bete arrazoitzat hartuz, Epaimahaiak harturiko erabakia baliorik gabe uztea erabaki zuela Espainiako Hezkuntza, Kultura eta Kirol Ministerioak. Epaimahaiko kide izan den A. Urrutiak azaldu du Ministerioak Epaimahaiko kideei igorritako zerrendan, L. Baraiazarraren *Santa Teresaren Idazlan Guztiak* itzulpena zetorrela eta epaimahaiak, itzulpenaren kalitatea eta garrantzia kontuan hartuta, lehen bozketan ebatzi zuela L. Baraiazarrari ematea.

Era berean, azpimarratu du gaztelaniatik euskarara, galegora eta katalanera zein kontrako norabidean egiten diren itzulpen lanak kontuan hartzeko, indarrean dauden oinarriak aldatzeak daukan garrantzia. Zuzendaritzatik laster bidaliko zaio gutun bat Espainiako Gobernuako Hezkuntza, Kultura eta Kirol ministroari hori egin dezan eskatuz.

Eta beste aztergairik ez dela, 13:30ean Osoko bilkura bukatutzat eman da.

Andres Urrutia Badiola,
Euskaltzainburua

Xabier Kintana Urriaga,
Idazkaria